

RESUM

SESSIÓ DISSEMINACIÓ BIBLIOTECA COMARCAL

30 novembre 2017, Blanes.

Assistents:

Annelies Broekman, CREAM responsable tècnica del projecte ISACC TorDelta

Conxi Ontañón, educadora

Gemma Agell, Equip de comunicació del CEAB

Maria Teresa Clarà, educadora

Santiago Ontañón, president de la Taula de Turisme de Lloret.

1. Presentació del projecte

Què li passa al Delta de la Tordera?

El repte que segurament la majoria de ciutadans dels municipis del delta tenen molt clar és el de l'erosió de les platges i la regeneració que suposa cada any per tal de permetre el desenvolupament de la temporada turística.

No és igualment evident en l'opinió pública la resta de reptes als quals s'enfronta el delta i, de quina manera, tots estan interrelacionats.

Per exemple, hi ha una forta reducció dels cabals circulants a la Tordera i encara no ha estat possible instaurar un règim de cabals ambientals que permeti el funcionament correcte de la hidrologia local i dels ecosistemes que hi viuen. La manca de cabals líquids implica també una manca de mobilització de sediments, tan necessaris per recuperar el nostre litoral.

De manera similar, la gent no és conscient del paper que tenen els aqüífers (afectats per sobreexplotació, salinització i contaminació), les pluges i les inundacions (molt necessàries però determinen riscos per la població i les activitats econòmiques), la salut dels ecosistemes (com ara la mort dels pins per la sequera i la invasió del escarabat *Tomicus* en tot el Maresme) i les dinàmiques demogràfiques i l'expansió urbanística sobre la salut del delta. Tots els reptes derivats de com estem utilitzant el territori avui, es preveu que es tensaran més en el futur, per efecte del canvi climàtic. Parlem, doncs, de canvi global per referir-nos al conjunt de dinàmiques en què està sotmès el territori: dinàmiques que s'han engegat en el passat, que vivim ara i que canviaran en el futur.

Tots els reptes estan relacionats, ja que per salvar les nostres platges hem de parlar de molts temes i entendre molt bé com s'interrelaciona tot, per tal de trobar una sèrie de propostes de millora que permetin aprofitar aquestes interrelacions de manera positiva.

Existeix a Catalunya molta legislació i s'han fet esforços de planificació per tal de desenvolupar eines i fomentar una gestió del territori sostenible i amb una visió de futur, com ara la estratègia catalana d'adaptació al canvi climàtic¹ o els Plans d'Acció

Un projecte de:

Amb el suport de:

per l'Energia sostenible i el Clima (PAESCs)ⁱⁱ desenvolupats a nivell municipal.

Desafortunadament, és evident que els processos d'implementació d'aquests programes no arriben als objectius de manera satisfactòria i els reptes més importants no s'aconsegueixen adreçar adequadament. Per tal de superar aquesta situació sabem que hem de millorar la manera en què es desenvolupen i s'implementen les solucions, innovant la governança i implicant de manera activa a la gent per tal que tothom tingui clar el seu paper i s'aprofiti al màxim el coneixement disponible.

En aquest marc, el projecte ISACC TorDelta ofereix una oportunitat molt concreta per donar suport tècnic al desenvolupament de la Taula i començar a treballar. De fet, es tracta d'un petit finançament atorgat per el Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient a través de la Fundación Biodiversidad (de l'1 d'octubre 2017 a l'1 de juny 2018) amb l'objectiu de crear un espai de debat per la millora de la gestió integrada del territori deltaic.

Des del començament vam comptar amb el suport dels Ajuntaments i del CEAB, que van confirmar la importància de posar-hi fil a l'agulla. De fet, la necessitat de començar a treballar la zona del Delta ja va ser una prioritat al projecte BeWaterⁱⁱⁱ, on els actors de tota la conca van indicar la necessitat de fer una planificació integrada per l'adaptació del Delta de la Tordera als impactes del canvi global, i una proposta de projecte LIFE+ que recollia aquesta idea, però que no va prosperar.

L'ISACC TorDelta, doncs, és part d'un camí mes llarg i avui tenim la possibilitat de fer el primer pas: la creació de l'espai deliberatiu com és la Taula de Treball sobre el Delta de la Tordera. En concret, el projecte permetrà:

1. Sostenir la constitució de la taula de treball sobre el Delta de la Tordera amb els actors locals i responsables de polítiques.
2. Conscienciar, capacitar i transferir informació científica rellevant i recopilar coneixements locals.
3. Realitzar tallers específics per detectar reptes, generar propostes i col·laborar en el co-disseny d'estratègies d'adaptació.
4. Millorar la governança per la conservació de l'àrea deltaica que inclou la zona natural protegida Riu i Estanys de Tordera.

El projecte vol contribuir a crear les condicions necessàries per a la implementació d'estratègies d'adaptació al Delta i generar una visió compartida del futur que volem construir. Per tal que els resultats del projecte puguin fomentar l'harmonització de les intervencions al territori i sumar forces davant els reptes del canvi climàtic, es formularan recomanacions dirigides als responsables de les polítiques.

Ara estem en la fase primera del projecte, en què estem entrevistant els sectors de l'agricultura, el turisme, la indústria, les ONGs i l'educació, així com el món científic.

En aquestes trobades es vol adquirir una visió històrica dels canvis al territori, recopilar informació rellevant que ja existeix, conèixer els actors i explorar conjuntament quins altres haurien de ser-hi, i presentar les eines que ofereix el projecte.

2. Debat

La primera observació dels participants és que sorprèn que no hi hagi més interès cap a una sessió com la de avui, on es debaten temes que haurien de estar entre les prioritats urgents per la gestió dels municipis de la zona. Es comenta que la participació es veu afectada perquè al mateix moment de la sessió s'està triant el nou alcalde de Blanes.

Actualment hi ha una sequera molt forta i si no es reverteix la situació podria passar que hi hagués restriccions d'aigua per les poblacions i es improbable que la dessalació donarà suficients recursos per fer hi front. En cas de talls d'aigua les instal·lacions turístiques no estan preparats. La Taula de Turisme de Lloret té molt d'interès en promoure el debat i les solucions, però com podem arribar a més gent?

No és fàcil, encara que des del projecte ISACC TorDelta es vol promoure la disseminació de la informació mitjançant un blog on es reflecteixen tots els continguts que es treballen. Hi ha gent indispensable en aquests debats pel coneixement que tenen però estan desmotivats per participar i d'anar a taules perquè al final ningú es responsabilitza de portar a terme les conclusions.

Es difícil que es posin a la pràctica les mesures que ja es van elaborar, com ara el Pla Estratègic de Lloret de Mar, un document que s'ha quedat en un calaix perquè ningú se n'ha responsabilitzat de la seva implementació.

Històricament hi ha hagut la tendència de que cada administració tirés pel seu compte, però per fer front als reptes actuals s'han d'involucrar administracions diferents i cal que s'asseguin tots junts a una taula per col·laborar. De fet, per tal que la Taula de treball sobre el delta de la Tordera pugues funcionar correctament, hauria d'haver responsabilitats clares. Tanmateix es comenta que la "fatiga dels participants", les expectatives no satisfetes i la desconfiança s'han de solucionar amb la consolidació dels espais de governança que es creen i assegurar un seguiment exhaustiu de tot el cicle de planificació, incloent la valoració de la efectivitat de les actuacions i la correcció del procés amb les lliçons apreses.

Es comenta que per fer front a la complexitat del cas, no es poden esperar solucions tècniques que donin una resposta "única i definitiva al problema de la erosió i la sobreexplotació. La diagnosi es un primer pas i després s'hauran de dibuixar les respostes i les solucions també de manera participativa, assegurant que el full de ruta pugui comptar amb l'acceptació dels actors locals i pressupost per la execució.

La disponibilitat de pressupost per desenvolupar les mesures necessàries preocupa molt, per exemple, els participants remarquen que no s'està gestionant adequadament l'espai del Delta del Tordera pel que fa a la protecció de la biodiversitat. La Generalitat es encarregada de declarar els espais Xarxa Natura 2000 però la dotació de recursos per la seva gestió es deixa en mans dels ens locals.

Un projecte de:

Amb el suport de:

Des de l'ISACC creiem que una vegada es puguin definir les propostes de mesures, hi ha canals possibles per promoure el seu finançament. Per exemple, algunes propostes poden incorporar-se a la planificació ordinària, molts municipis han desenvolupat pla responent al Pacte d'Alcaldes pel Clima i la Energia (PAESC) o es poden demanar projectes a altres institucions, tan nacionals com internacionals.

La taula en si mateixa pot regir-se per compte dels ajuntaments que la promouen, aportant una secretaria tècnica i afavorint les dinàmiques de treball, també amb el suport de projectes, com ara l'ISACC TorDelta.

Els participants convenen que es necessita molta informació tècnica i que es tracta d'un procés que va per etapes. Tanmateix es fonamental que s'involucri més gent i que les administracions mostren un fort compromís per treballar cap a una visió comuna de recuperació del Delta.

Es molt difícil involucrar les indústries, que normalment no s'involucren en la participació. Tanmateix es parla de la importància de prendre en compte que cal fer una pedagogia del risc de forma que al gent sigui conscient de que vol dir tenir indústries amb normativa SEVESO^{iv} en les zones inundables, i la importància de la pressió social per incitar les empreses al diàleg.

La problemàtica es complexa perquè els plans parcial no van prendre en compte els canvis del clima i del territori. Per això parlem del territori com una cosa dinàmica i que les solucions haurien de poder ser flexibles per tal d'adaptar-se a les noves condicions que es poden donar. En el marc teòric de referència per l'adaptació, això correspondria a la promoció de mesures basades en els ecosistemes (Nature Based Solutions^v) més que obres d'enginyeria clàssica.

ⁱ http://canviclimatic.gencat.cat/web/.content/home/actualitat/docs/resum_executiu_escacc.pdf

ⁱⁱ <http://www.diba.cat/web/alcaldespelclima>

ⁱⁱⁱ Un projecte Europeu "BeWater: una societat que s'adapta al canvi global" <http://www.bewaterproject.eu/> on es va desenvolupar un pla d'adaptació per la conca de la Tordera.

^{iv} https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2015-11268

^v <https://www.iucn.org/node/28778>